

Кључни резултати истраживања
„Понашање у вези са здрављем код деце школског узраста”
(Health behaviour in school-aged children, HBSC)

Самопроцена здравља и задовољство животом

- У Србији је две трећине ученика петог и седмог разреда основне школе и првог разреда средње школе оценило своје здравље као одлично.
- У погледу квалитета живота, највећи број ученика изражава задовољство – 79,7% оцењује свој живот позитивно оценама од 7 до 10 (на скали од 0 до 10).
- Две трећине (67,7%) ученика изјавило је да је имало неку од здравствених тегоба бар једном недељно.

Породица

- Највећи број ученика и ученица може отворено да комуницира са родитељима: скоро три четвртине (73,3%) навело је да може лако да прича са својим оцем о стварима које их муче, а још лакше комуницирају са мајком о својим проблемима (86,4%).
- Више од четири петине ученика и ученица позитивно оцењује различите аспекте комуникације у породици: 85,6% сматра да у породици разговарају о битним стварима.
- Ученици претежно сматрају да им породица пружа неопходну подршку: 84,3% сматра да породица покушава да им помогне; 82,1% добија од породице потребну емоционалну помоћ и подршку.

Школа

- Да школу не воли навело је 38,4% ученика и ученица. Позитивније мишљење о школи имају генерално девојчице, као и ученици и ученице петог разреда основне школе.
- Четири петине (80,0%) свих ученика осећа да их други ученици прихватају такве какви јесу.
- Школске обавезе су значајно оптерећење за више од трећине ученика и ученица (38,4%). Школске обавезе представљају највеће оптерећење ученицима првог разреда средњих школа и то више дечацима него девојчицама.
- Више од половине школске деце има велико поверење у наставнике/професоре (54,0%).
- Три четвртине ученика и ученица (75,0%) сматра да их професори/наставници прихватају такве какви јесу.

Пријатељи

- Подршка пријатеља, иако значајна, доживљава се као мања од подршке породице: 66,3% деце сматра да њихови пријатељи покушавају да им помогну, 70,2% верује да може да рачуна на пријатеље када имају проблем; 80,9% наводи да има пријатеље с којима могу да поделе радост и тугу.

Комуникација посредством електронских медија

- Највећи број ученика за свакодневну комуникацију са пријатељима користи СМС (53,8%), инстант поруке (*viber*, *whatsapp*, *chat* апликације 54,5%) и телефон/интернет програме (48,8%), док се у исте сврхе најређе користе други друштвени медији (*Facebook* објаве, *Twitter*, Инстаграм, игрице и слично) и мејл.

Навике у исхрани

- Навику да доручкује сваки дан током радне недеље има 54,3%, а током викенда 83,9% ученика и ученица свих разреда.
- Свакодневну навику уноса воћа бар једном дневно имало је 19,3% анкетираних ученика, док је тај проценат нешто виши када је реч о поврћу (24,3%).
- Сваког дана конзумира слаткише 43,4% ученика и ученица, при чему чак четвртина свих ученика (23,6%) једе слаткише више пута у току дана. Скоро петина деце конзумира газирана безалкохолна пића више од једном дневно.

Ухрањеност

- Уочљива је разлика у самоперцепцији телесног изгледа између девојчица и дечака: девојчице чешће сматрају да имају прекомерну телесну масу и наводе да су на дијети или да би требало да смршају, док дечаци чешће сматрају да би требало да се угоје.
- Највећи проценат потхрањених је међу девојчицама у петом разреду основне школе (6,2%), док су дечаци чешће прекомерно ухрањени и гојазни. Највише прекомерно ухрањених је међу дечацима у седмом разреду основне школе (25,9%).
- Око 15,0% ученика и ученица су на дијети или предузимају нешто друго у циљу смањења телесне тежине.

Физичка активност

- Трећина ученика и ученица (33,6%) је у недељи која је претходила истраживању била физички активна сваког дана током сат времена, док је петина деце навела да је свакодневно физички активна ван школске наставе (20,8%).
- У свим узрастним групама дечаци су физички активнији од девојчица.

Употреба психоактивних супстанци: пушење, алкохол, марихуана

- У Србији је 17,5% ученика и ученица је пушило бар једном током живота.
- Међу децом која су навела да сада пуше цигарете (10,9%) више од половине свакодневно пуши (58,6%).
- Међу младима који су икада попушили цигарету, највећи број њих је то урадио у 15. години (34,7%).
- У Србији је скоро сваки други ученик V и VII разреда основних школа и првих разреда средњих школа (45,9%) пробао алкохол, док је 34,3% ученика истих разреда алкохол пио у претходних месец дана.
- Четвртина ученика (25,6%) се опила бар једном током живота, а у претходних 30 дана 12,1% са разликама према узрасту: 5,4% ученика и ученица петог разреда, 16,9% седмог и 44,4% деце у првом разреду средње школе.
- Марихуану је током живота бар једном пробало 12,5% ученика и ученица првог разреда средње школе, а у претходних 30 дана 9,9%.
- Међу средњошколцима који су икада пробали марихуану (12,5%), највећи број (45,9%) је то први пут учинио у 15. години живота.

Активности у слободно време

- У Србији 39,2% школске деце проводи више од два сата дневно током радног дана у гледању телевизије, видео записа (укључујући *YouTube* и *DVD*) или друге забаве на екрану.

Вршњачко насиље/злостављање

- Да је у последњих неколико месеци најмање једном учествовало у злостављању другог ученика/ученице навело је 15,0% ученика.
- Жртва вршњачког насиља једном или више пута у последњих неколико месеци било је 17,0% ученика и ученица.
- Сваки десети ученик је био изложен некој врсти дигиталног насиља.
- Две трећине ученика је одговорило да није никада учествовало у тучи.

Повреде

- Нешто више од петине ученика и ученица је током протеклих 12 месеци два или више пута доживело повреду за коју је била неопходна медицинска помоћ. Девојчице су знатно ређе доживеле повреде у односу на дечаке.
- Када је у питању најтежа повреда коју су претрпели у последњих годину дана, највећи број ученика је истакао да се повреда десила на игралишту ван школе.
- Највећи број повреда ученици су задобили током спортског/рекреативног тренинга/игре (16,0%), при чему су се такве повреде чешће дешавале дечацима.

Репродуктивно здравље

- Када је реч о сексуалној активности ученика и ученица првог разреда средње школе, око три четвртине њих (75,6%) до тренутка истраживања није имало сексуални однос, док је 22,9% ступило у сексуалне односе.
- Ученици и ученице првог разреда средње школе који су навели да су сексуално активни, најчешће су имали први сексуални однос са 15 година.
- У погледу употребе различитих контрацептивних метода, четвртина средњошколаца који су упражњавали сексуалне односе, навела је да при последњем сексуалном односу користила заштиту у виду презерватива (67,8%).